

ปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิม

Reduction of Oximes

สุรพล ภัทรากอร์ และ จงกอลณี แก้วศรีประกาย

Surapol Patharakorn and Chongkolnee Kaewsriprakai

ABSTRACT

The reduction of 8 oximes (6 ketoximes and 2 aldoximes) with sodium borohydride under acidic condition was studied. The reduction of certain oximes, particularly cyclohexanone oxime, gave corresponding N-monosubstituted hydroxylamines in comparable yield with the reduction with sodium cyanoborohydride under the same condition. Aromatic ketoxime and aldoximes were poorly reduced and corresponding hydroxylamines were not obtained.

Key words : reduction, oximes, sodium borohydride

บทคัดย่อ

มากหรือไม่เกิดเลยและไม่สามารถแยกผลิตภัณฑ์ได้

การศึกษาปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิม 8 สารประกอบ ซึ่งประกอบด้วย คีโตอ็อกซิม 6 สารประกอบ และอัลด็อกซิม 2 สารประกอบ โดยใช้โซเดียมโบโรไฮไดรด์เป็นตัวรีดิวซ์ภายใต้สภาวะที่เป็นกรด พบว่าปฏิกิริยาของสารประกอบคีโตอ็อกซิมบางสารประกอบให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียวที่สมนัยกันโดยบางปฏิกิริยาให้ผลได้ใกล้เคียงกับการทำปฏิกิริยาในลักษณะคล้ายกันกับที่ใช้โซเดียมไซยาโนโบโรไฮไดรด์เป็นตัวรีดิวซ์ ส่วนสารประกอบคีโตอ็อกซิมอะโรมาติก และอัลด็อกซิมนั้นปฏิกิริยาเกิดขึ้นน้อย

คำนำ

การสังเคราะห์สารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียว (N-monosubstituted hydroxylamine) ดูเหมือนว่าจะทำได้ง่ายและอาจทำได้โดยวิธีต่างๆ หลายวิธี เช่น การอ็อกซิไดซ์สารประกอบเอมีนแบบปฐมภูมิ การให้สารประกอบเอมีนแบบปฐมภูมิทำปฏิกิริยากับไดเบนโซอิลเปอร์ออกไซด์และตามด้วยการทำปฏิกิริยาไฮโดรจีโนไลซิส การทำปฏิกิริยาอัลคิลเลชันครั้งเดียว (monoalkylation) โดยตรงกับสารประกอบไฮดรอกซิลามีน หรือวิธีอื่นๆ อีก (Katritzky

et al., 1995) วิธีการที่กล่าวถึงอาจมีปัญหาทั้งสิ้น เช่น การทำออกซิเดชันของสารประกอบเอมีน อาจเกิดโอเวอร์ออกซิเดชัน (overoxidation) ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบอื่น เช่น สารประกอบไนโตรโซ หรือสารประกอบไนโตร การทำปฏิกิริยาอัลคิเลชัน เช่นกันปฏิกิริยาอาจเกิดอัลคิเลชันต่อเนื่องได้

วิธีการที่น่าสนใจและพบในรายงานบ่อย คือ การทำปฏิกิริยารีดักชัน สารประกอบที่มีไนโตรเจนที่มีสถานะออกซิเดชันสูงกว่า (higher oxidation state) เช่น สารประกอบไนโตร (Kabalka *et al.*, 1987) ไนโตรโซ หรือออกซิม แต่การใช้วิธีนี้จะต้องควบคุมปฏิกิริยาไม่ให้เกิดโอเวอร์รีดักชัน (over reduction) จนได้ผลิตภัณฑ์เป็นเอมีนหรือผลิตภัณฑ์ข้างเคียง (side product) อื่นๆ ที่ไม่ต้องการ

ปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมน่าจะเป็นวิธีการที่ดีวิธีหนึ่งในการสังเคราะห์สารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียว หากสามารถพัฒนาวิธีการให้เหมาะสมได้ โดยหลักการปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมจะให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียวที่สมนัยกันถ้าไม่เกิดโอเวอร์รีดักชัน แต่ในรายงานมักปรากฏว่า ปฏิกิริยารีดักชันนี้มักจะให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบเอมีน (Newman and Lee, 1975) ปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมในรายงานมักจะเป็นลักษณะคะตาไลติกหรืออิเล็กโตรไลติก (catalytic or electrolytic reduction) (Chiba *et al.*, 1983) เช่น ปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมด้วยโลหะผสมนิกเกิลอะลูมิเนียม (Nickel-aluminium alloy) ให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบเอมีน (Keefer and Lunn, 1989) การทำปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมโดยใช้ตัวรีดิวซ์ต่างๆ เช่น ไฮโดรด์ของโลหะน่าจะมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นกว่าการทำในลักษณะคะตาไลติกหรืออิเล็กโตรไลติก ได้มีการศึกษาปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมด้วย

เทียมอะลูมิเนียมไฮโดรด์ พบว่าเกิดโอเวอร์รีดักชันให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบเอมีน ถ้าเลือกใช้ตัวรีดิวซ์ที่อ่อนกว่า เช่น โซเดียมบอโรไฮไดรด์หรือโซเดียมไซยาโนบอโรไฮไดรด์ ปฏิกิริยาจะไม่เกิด การที่สารประกอบออกซิมไม่ถูกรีดิวซ์ด้วยตัวรีดิวซ์ที่อ่อนเหล่านี้ ทำให้มีการใช้ประโยชน์โดยการใช้ออกซิมเป็นหมู่ป้องกัน (protecting group) ของหมู่คาร์บอนิลได้ (Nazir *et al.*, 1977)

เมื่อให้สารประกอบออกซิมทำปฏิกิริยากับไดโบเรน จะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียว โดยมีผลได้ (yield) อยู่ในช่วงร้อยละ 19-82 (Feuer *et al.*, 1965 ; Kawase and Kikugawa, 1979) Cho and Seong (1988) ได้รายงานปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบออกซิมโดยใช้ลิเทียมบอโรไฮไดรด์เป็นตัวรีดิวซ์ให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียว โดยมีผลได้ที่ค่อนข้างดีในกรณีของสารประกอบคีโตออกซิมที่เป็นวงเช่นไซโคลเพนตาโนนหรือไซโคลเฮกซาโนนออกซิมและสารประกอบอัลดีออกซิม เช่น เฮกซานัลหรือเฮปตานัลออกซิม แต่ถ้าหากเป็นกรณีของคีโตออกซิมหรืออัลดีออกซิมอะโรมาติกปฏิกิริยาจะไม่ดี (Cho and Seong , 1988)

โซเดียมบอโรไฮไดรด์ซึ่งไม่สามารถรีดิวซ์สารประกอบออกซิมได้มีราคาถูกกว่าลิเทียมบอโรไฮไดรด์ถึงประมาณ 12 เท่า เป็นของแข็งที่มีความเสถียรละลายได้ในน้ำเย็นโดยแตกตัวไม่มากนักแต่เมื่ออยู่ในสารละลายกรดจะถูกไฮโดรไลซ์ค่อนข้างรวดเร็ว หากเปลี่ยนโซเดียมบอโรไฮไดรด์ไปเป็นโซเดียมไซยาโนบอโรไฮไดรด์ก็ไม่สามารถรีดิวซ์สารประกอบออกซิมได้เช่นกันแต่ถ้าโซเดียมไซยาโนบอโรไฮไดรด์จะมีความเสถียรมากขึ้น เมื่ออยู่ในสารละลาย ซึ่งจะดูได้จากอัตราเร็วในการถูกไฮโดรไลซ์ จะเป็นประมาณ 10^{-8} เท่าของโซเดียมบอโรไฮไดรด์ ความเสถียรมากกว่านี้จะเปิดโอกาสให้เราสามารถใช้โซเดียมไซนา

โนบอโรไฮโดรด์ในการทำปฏิกิริยารีดักชันภายใต้สภาวะที่การเกิดรีดักชันเกิดได้ดีขึ้น จากแนวคิดนี้ได้มีผู้ทำการศึกษาปฏิกิริยารีดักชันโดยใช้ไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์ที่ถูกดัดแปลง (modified NaBH_3CN) เพื่อให้มีความสามารถในการรีดิวซ์ดีขึ้น เช่น การใช้ไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์ที่ถูกดัดแปลงด้วยสังกะสี (Zinc-modified cyanoborohydride) (Kim *et al.*, 1985) การใช้ไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์ในสารละลายไดนาเนียมไตรคลอไรด์ (aq. $\text{TiCl}_3\text{-NaBH}_3\text{CN}$ in NH_4OAc -buffered MeOH) ในการรีดิวซ์สารประกอบอ็อกซิมไปเป็นเอมีน (Kirst and Leeds, 1988) การศึกษาปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิมโดยใช้ไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์เป็นตัวรีดิวซ์ภายใต้สภาวะที่เป็นกรด พบว่า ปฏิกิริยาดำเนินไปได้ดีทีเดียว โดยให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียวตามที่ต้องการโดยเกิดโอเวอร์รีดักชันไปเป็นสารประกอบเอมีนน้อยมาก (Borch *et al.*, 1971) อย่างไรก็ตามปฏิกิริยานี้ถ้าหากทำกับสารประกอบอัลด็อกซิม จะพบว่าผลิตภัณฑ์ที่ได้จะขึ้นอยู่กับ pH ก่อนข้างมาก เช่น การทำปฏิกิริยาที่ pH 4 จะได้ผลิตภัณฑ์หลักเป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่สองหมู่ (N,N-disubstituted hydroxylamines) แต่ถ้าทำปฏิกิริยาที่ pH 3 จึงจะได้ผลิตภัณฑ์หลักเป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียว (Lane, 1975)

จากผลการศึกษาที่กล่าวนี้ได้มีการนำแนวทางเหล่านี้ไปปรับใช้ในลักษณะคล้ายกัน คือ การปรับสภาวะการทำปฏิกิริยาเพื่อให้ไซเดียมบอโรไฮโดรด์สามารถรีดิวซ์ได้ดีขึ้น ถ้าหากทำได้ก็จะมีข้อดีว่าการใช้ไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์ เพราะว่าไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์ถึงแม้จะมีราคาถูกกว่าลิเทียมบอโรไฮโดรด์แต่จะราคาสูงกว่าไซเดียมบอโรไฮโดรด์ถึงประมาณกว่า 4 เท่า การศึกษาปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิมด้วยไซเดียมบอโรไฮโดรด์บน ซิ

ลิคาเจลปรากฏว่าให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียว แต่การทำปฏิกิริยาในสารละลายที่มีการคาร์บอกซิลิก ปรากฏว่าจะได้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่ 2 หมู่ (Gribble *et al.*, 1977) การใช้ไซเดียมบอโรไฮโดรด์ และกรดมีเทนซัลโฟนิก (methane sulfonic acid, $\text{CH}_3\text{SO}_3\text{H}$) สามารถรีดิวซ์สารประกอบเอไมด์ไปเป็นสารประกอบเอมีนที่สมนัยได้ (Kreevoy *et al.*, 1981) การใช้ไซเดียมบอโรไฮโดรด์กับไดนาเนียมไตรคลอไรด์สามารถรีดิวซ์หมู่อ็อกซิมได้แต่ได้เป็นหมู่อะมิโน (Miller *et al.*, 1989) การใช้ไซเดียมบอโรไฮโดรด์บนเรซินสามารถรีดิวซ์สารประกอบอ็อกซิมอะโรมาติกได้แต่ได้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบเอมีน (Bandgar *et al.*, 1995) เมื่อให้ไซเดียมบอโรไฮโดรด์ทำปฏิกิริยากับสารประกอบกรดคาร์บอกซิลิก และตามด้วยการเติมอิเล็กโตรไฟล์ (electrophile) ลงไป จะปรากฏว่าสามารถรีดิวซ์กรดคาร์บอกซิลิกไปเป็นสารประกอบอัลกอฮอล์ได้ (Simek *et al.*, 1997) เป็นที่น่าสนใจว่าหากทำปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิมด้วยไซเดียมบอโรไฮโดรด์โดยใช้สภาวะที่คล้ายกับกรณีไซเดียมไซยาโนบอโรไฮโดรด์ จะปรากฏผลประการใด

อุปกรณ์และวิธีการ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบโครงสร้างทางเคมีของสารประกอบ มีดังนี้

1.1 อัลตราไวโอเลตสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (ultraviolet spectrophotometer) Hitachi 200-20

1.2 อินฟราเรดสเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (infrared spectrophotometer) Pyes Unicam PU9712

1.3 นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกโตรโฟโตมิเตอร์ (nuclear magnetic resonance spectrophotometer) สำหรับโปรตอน Varian A60D

(60MHz) Jeol JFX-900 (90 MHz) และ Bruker AM250 (250 MHz) สำหรับคาร์บอน $-^{13}$ Bruker AM250 (62.8 MHz)

1.4 แมสสเปกโตรมิเตอร์ (mass spec - trometer) Jeol JMS-DX300

1.5 เครื่องหาจุดหลอมเหลว Fisher John

2 สารเคมีที่ใช้ ใช้ของ E Merck และ Fluka การทำโครมาโตกราฟีแบบแผ่นบาง (thin layer chromatography, TLC) ใช้ซิลิกาเจล 60 จีเอฟ 254 การแยกสารโดยวิธีคอลัมน์หรือคิกคอลัมน์โครมาโตกราฟีใช้ซิลิกาเจล 60

3 สารประกอบอ็อกซิมที่ใช้ในการศึกษาเตรียมจากปฏิกิริยาระหว่างคีโตนหรืออัลดีไฮด์กับไฮดรอกซิลามีนไฮโดรคลอไรด์โดยมีเบสอยู่ด้วย

4 การศึกษาปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิมด้วยโซเดียมบอโรไฮไดรด์ในสภาวะกรด อาจทำโดยลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

4.1 กวนสารละลายของสารประกอบอ็อกซิม โซเดียมบอโรไฮไดรด์ในตัวทำละลาย โดยมีโบรโมครีซอลกรีนอยู่ด้วยในปริมาณเล็กน้อยและค่อยๆ เติมสารละลายกรดไฮโดรคลอริก ความเข้มข้น 10% ลงไปทีละหยดโดยควบคุมให้สารละลายคงเป็นสีเหลือง เมื่อเติมเสร็จแล้วจึงดำเนินการกระบวนการแยกเอาผลิตภัณฑ์ออกมา แล้วทำให้บริสุทธิ์

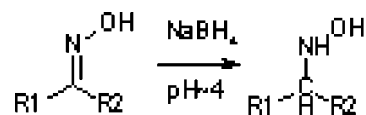
4.2 กวนสารละลายของสารประกอบอ็อกซิมที่ละลายในตัวทำละลาย โดยมีโบรโมครีซอลกรีนอยู่ด้วย ปรับ pH ของสารละลายให้เป็นกรดโดยเติมสารละลายกรดไฮโดรคลอริกความเข้มข้น 10% ลงไปจนกระทั่งสีของสารละลายเป็นสีเหลือง เติมโซเดียมบอโรไฮไดรด์ลงไปในส่วน (portionwise) โดยต้องคอยปรับ pH ของสารละลายด้วยการเติมกรดด้วย เมื่อเติมเสร็จแล้ว จึงดำเนินการกระบวนการแยกเอาผลิตภัณฑ์ออกมาแล้วทำให้บริสุทธิ์ การศึกษาปฏิกิริยาทำในสารละลายโดยใช้ตัว

ทำละลายต่างๆ คือ เมทานอล (methanol, MeOH) ไดเมทอกซีอีเทน (dimethoxyethane, DME) และอะซิโตนไนไตรล์ (acetonitrile, AcCN)

ผลและวิจารณ์

การศึกษาปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบอ็อกซิม 8 สารประกอบ โดยเป็นสารประกอบคีโตนอ็อกซิม 6 สารประกอบ ซึ่งเป็นแบบอะลิฟาติก 2 อะลิไซคลิก 3 และอะโรมาติก 1 สารประกอบและอัลด็อกซิม 2 สารประกอบ ซึ่งเป็นแบบอะลิฟาติก และอะโรมาติกอย่างละสารประกอบ

ในการศึกษาปฏิกิริยาของสารประกอบคีโตนอ็อกซิมแบบอะลิฟาติก 2 สารประกอบ คือสารประกอบอะซิโตนอ็อกซิมและ 2-บิวทาโนนอ็อกซิม พบว่าปฏิกิริยารีดักชันเกิดขึ้นได้และสามารถแยกผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบไฮดรอกซิลามีน ที่มีหมู่แทนที่เดียวที่สมนัยกันได้แต่ผลที่แยกได้ (isolated yield) อยู่ในเกณฑ์ต่ำในช่วงประมาณร้อยละ 20 เท่านั้น ผลของปฏิกิริยาในตัวทำละลาย เมทานอล ไดเมทอกซีอีเทน และ อะซิโตนไนไตรล์ พบว่า กรณียของไดเมทอกซีอีเทน ให้ผลที่แยกได้ต่ำกว่ากรณียของเมทานอลกับอะซิโตนไนไตรล์

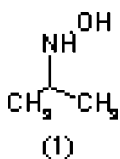
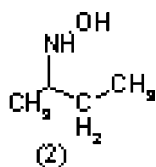

% yield in

	MeOH	DME	AcCN
$\text{R}_1 = \text{R}_2 = -\text{CH}_3$	20.4	4	19.6
$\text{R}_1 = \text{CH}_3$; $\text{R}_2 = -\text{CH}_2\text{CH}_3$	13	12.3	15

การศึกษาในกรณีนี้จะพบว่าปัญหาค้ำยกันคือการแยกเอาผลิตภัณฑ์ออกมาได้ลำบากและคงเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลที่แยกได้ค่อนข้างต่ำ

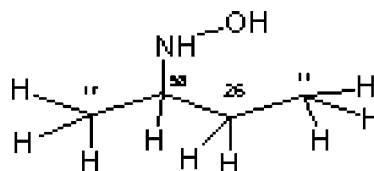
การพิสูจน์โครงสร้างของผลิตภัณฑ์ คือ N-ไฮโซโพรพิลไฮดรอกซิลามีน (1) กับสารประกอบ N-2-บิวทิลไฮดรอกซิลามีน (2) ทำโดยอาศัยข้อมูลทางสเปกโทรสโกปี สารประกอบ (1) แสดงการดูดกลืนสูงสุดในอัลตราไวโอเลตสเปกตรัมที่ 232 nm ($\log \epsilon$ 2.89) อินฟราเรดสเปกตรัม แสดงพีคที่เลขคลื่น 3400 และ 3250 cm^{-1} ส่วนนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกตรัม แสดงพีคที่ตำแหน่ง δ 5.7 ppm เป็นลักษณะ singlet ที่กว้างของ 2 โปรตอน คือ NH และ OH และมีพีคซึ่งเป็นแบบเฉพาะของหมู่ไฮโซโพรพิล คือมีพีคเป็น heptet, $J = 6\text{Hz}$ และ doublet, $J = 6\text{Hz}$ ของ 1 โปรตอน และ 6 โปรตอน ที่ตำแหน่ง δ 3.1 และ 1.1 ppm ตามลำดับ

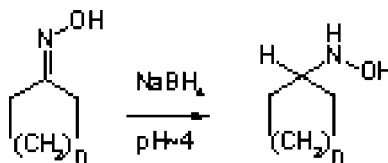
สำหรับโครงสร้างของสารประกอบ (2) ก็ถูกยืนยันด้วยหลักฐานทางสเปกโทรสโกปี เช่นกัน แสดงการดูดกลืนสูงสุดในอัลตราไวโอเลต สเปกตรัมที่ 232 nm ($\log \epsilon$ 2.87) อินฟราเรดสเปกตรัมแสดงพีคที่เลขคลื่น 3300 cm^{-1} นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกตรัมของสารประกอบ (2) ที่ความถี่ 60 MHz ไม่ชัดเจนนัก แต่เมื่อวัดสเปกตรัมที่ความถี่ 250 MHz และประกอบกับคาร์บอน-13 สเปกตรัม ที่แสดงไว้ใน Figure 1 จะเห็นได้ค่อนข้างชัดเจนว่า โครงสร้างถูกต้อง

สเปกตรัมที่แสดงใน Figure 1 แสดงให้เห็นว่า โปรตอนเมทิลีนทั้งสองไม่เหมือนกัน (identical) กัน ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากเกาะติดอยู่กับจุดไครัลสองโปรตอน จึงต่างให้พีคเป็น multiplet ของตัวเองแยกจากกันที่ตำแหน่งใกล้เคียงกันที่ δ 1.6 และ 1.35 ppm ตามลำดับ สำหรับโปรตอนเมทิลีน (-CH₂) และหมู่เมทิลสองหมู่

แสดงสัญญาณที่ตำแหน่ง δ 2.95 ppm (IH, hexet, $J = 8\text{ Hz}$) δ 1.10 ppm (3H, doublet, $J = 8\text{ Hz}$) และ δ 0.90 ppm (3H, triplet, $J = 8\text{ Hz}$) ตามลำดับ ส่วนคาร์บอน-13 สเปกตรัม แสดงพีคที่ตำแหน่ง δ 58, 26, 17 และ 11 ppm ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นของคาร์บอนต่างๆ ดังแสดง

ปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบได้ออกซิเมแบบอะลิไซคลิก 3 สารประกอบ คือสารประกอบไซโคลเพนตาโนอ็อกซิม ไซโคลเฮกซาโนอ็อกซิม และไซโคลเฮปตาโนอ็อกซิม เกิดขึ้นได้และให้ผลิตภัณฑ์เป็นสารประกอบ ไฮดรอกซิลามีนที่มีหมู่แทนที่เดียวที่สมนัยกัน คือสารประกอบ (3) (4) และ (5) ตามลำดับโดยมีผลที่แยกได้ดีกว่าในกรณีของอะลิฟาติก โดยเฉพาะกรณีของไซโคลเฮกซาโนอ็อกซิมให้ผลที่แยกได้สูงกว่ามาก สำหรับกรณีของไซโคลเพนตาโนอ็อกซิมกับไซโคลเฮปตาโนอ็อกซิมนั้น ให้ผลที่แยกได้ดีที่สุด เมื่อใช้ตัวทำละลาย อะซิโตไนไตรล์ ซึ่งให้ผลที่แยกได้เป็นประมาณร้อยละ 20 และ 30 ตามลำดับ

	% yield in		
	MeOH	DME	AcCN
$n = 2$	8	12	20.4
$n = 3$	28.8	40.6	61.09
$n = 4$	10.16	19	29

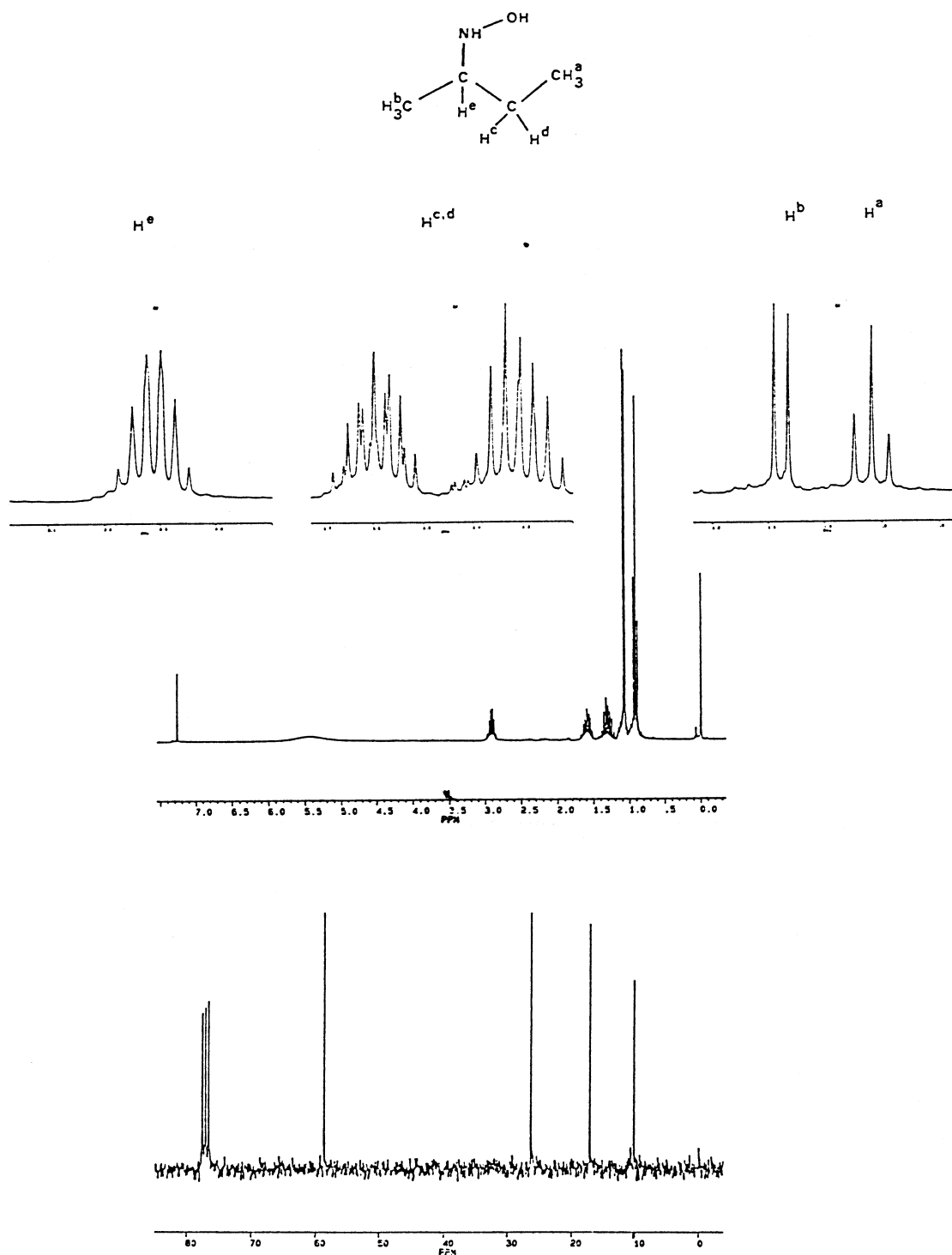
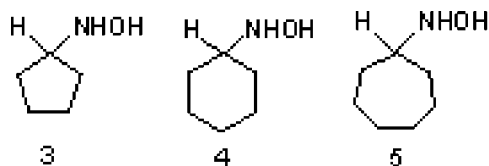

Figure 1 ^1H and ^1H -decoupled ^{13}C NMR spectra of N-2-butylhydroxylamine (2).

โครงสร้างของสารประกอบ N-ไซโคล เพนทิลไฮดรอกซิลามีน (3) ได้รับการยืนยันด้วยข้อมูลทางสเปกโทรสโกปีในทำนองเดียวกันคืออัลตราไวโอเล็ต สเปกตรัมแสดงการดูดกลืนสูงสุดที่ 232 nm ($\log \epsilon$ 2.87) อินฟราเรด สเปกตรัมแสดงพีคที่เลขคลื่น 3250 cm^{-1} และนิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกตรัมแสดงสัญญาณของโปรตอนเมทิลีนของวงห้าเหลี่ยมเป็นสัญญาณที่กว้างที่ตำแหน่ง δ 1.7 ppm สัญญาณของโปรตอนเมไทน์ที่ตำแหน่ง δ 3.5 ppm และของโปรตอน -NH และ -OH ที่ตำแหน่ง δ 5.8 ppm นอกจากนี้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการ์บอน -13 นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกตรัมของสารประกอบ (3) แสดงสัญญาณเพียง 3 สัญญาณที่ตำแหน่ง δ 63 30 และ 24.7 ppm ตามลำดับและแมสสเปกตรัมซึ่งแสดงพีคโมเลกุลาร์ไอออน (M^+) ที่ตำแหน่ง $m/z = 101$ ที่สอดคล้องกับสูตรโมเลกุล $C_5H_{11}NO$ พิกฐาน ที่ $m/z = 72$ และพีคของไอออนย่อยที่ m/z 84 และ 69 ดังแสดงใน Figure 2

สำหรับสารประกอบ N-ไซโคลเฮกซิลไฮดรอกซิลามีน (4) แสดงการดูดกลืนสูงสุดในอัลตราไวโอเล็ตสเปกตรัมที่ 232 nm ($\log \epsilon$ 2.86) อินฟราเรดสเปกตรัมแสดงพีคที่เลขคลื่น 3300 และ 3200 cm^{-1} ของหมู่ NH และ OH นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกตรัม แสดงสัญญาณของลิบโปรตอนเมทิลีนของวงหกเหลี่ยม เป็นลักษณะ multiplet ที่ตำแหน่ง δ 1.81-1.21 ppm นอกจากนี้มีสัญญาณของโปรตอนเมไทน์ ที่ตำแหน่ง δ 2.83 ppm และของโปรตอน -NH และ -OH ที่ตำแหน่ง δ 4.74 ppm

ส่วนสารประกอบ N-ไซโคลเฮกซิลไฮดรอกซิล

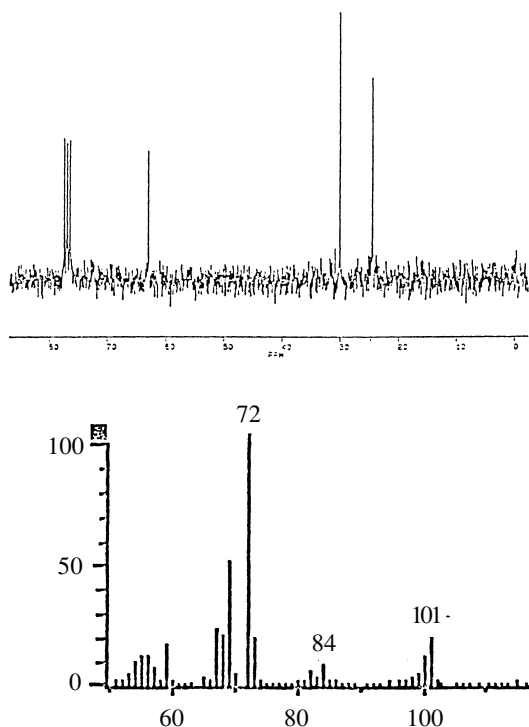

Figure 2 ^1H -decoupled ^{13}C NMR and mass spectra of N-cyclopentylhydroxylamine (3).

ลามีน (5) แสดงการดูดกลืนสูงสุดในอัลตราไวโอเล็ตสเปกตรัมที่ 232 nm ($\log \epsilon$ 2.77) อินฟราเรดสเปกตรัมแสดงพีคที่เลขคลื่น 3300 cm^{-1} นิวเคลียร์แมกเนติกเรโซแนนซ์สเปกตรัมแสดงสัญญาณของลิบสองโปรตอน เมทิลีนของวงเจ็ดเหลี่ยมที่ตำแหน่ง δ 1.52 ppm สัญญาณของโปรตอนเมไทน์ ที่ตำแหน่ง δ 2.99 ppm และของโปรตอน -NH และ -OH ที่ตำแหน่ง δ 5.67 ppm

ถ้าหากพิจารณาผลที่แยกได้ของปฏิกิริยารีดักชันของไซโคลเฮกซาโนนออกซิม โดยเทียบกับผลการศึกษาของ Feuer (Feuer *et al.*, 1965) ซึ่งใช้ไดโอบเรนท์ที่ศึกษาโดย Lane (Lane, 1975) ซึ่งใช้ไซเคียมไซยาโนบอโรไฮไดรด์ ซึ่งมีผลได้อยู่น

เกณฑ์ร้อยละ 19-80 การศึกษาในกรณีนี้ซึ่งใช้โซเดียมโบโรไฮไดรด์ อาจถือว่าพอใช้ได้ เพราะปฏิกิริยาให้ผลที่แยกได้สูงถึงประมาณร้อยละ 60 เมื่อทำปฏิกิริยาในบางตัวทำละลาย แต่หากพิจารณาผลของปฏิกิริยาของสารประกอบคีโตออกซิมแบบอะลิฟาติกแล้วถือว่ายังไม่ได้ผลดี

การที่ปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบไฮโคเลเฮกซาโนนออกซิมเกิดขึ้นได้ดีพอใช้น่าจะหมายความว่า อัตราเร็วของการเกิดปฏิกิริยานี้จะต้องแข่งขันได้กับอัตราเร็วของการเกิดไฮโดรไลซิสของโซเดียมโบโรไฮไดรด์ในสารละลายกรดซึ่งค่อนข้างเร็วมาก นั่นหมายถึงว่าสารประกอบไฮโคเลเฮกซาโนนออกซิมในสารละลายกรดมีความไวต่อการเกิดรีดักชันสูงกว่าในสภาพปกติ หรืออาจกล่าวได้ว่าปฏิกิริยารีดักชันของสารประกอบไฮโคเลเฮกซาโนนออกซิมอยู่ในลักษณะที่แข่งขันได้ในเชิงจลนศาสตร์ (kinetically competitive) กับปฏิกิริยาไฮโดรไลซิสของโซเดียมโบโรไฮไดรด์

การศึกษาปฏิกิริยาของสารประกอบคีโตออกซิมแบบอะโรมาติก คือ สารประกอบอะซีโตฟีโนนออกซิมกับสารประกอบอัลดีออกซิมสองสารประกอบ คือสารประกอบบิวทิราลดีไฮด์ออกซิม และสารประกอบเบนซาลดีไฮด์ออกซิม ปรากฏว่าไม่สามารถแยกสารประกอบไฮดรอกซิลามีนที่สมนัยกันได้ กรณีของสารประกอบอะซีโตฟีโนนออกซิมอาจถือได้ว่าปฏิกิริยาไม่เกิดเพราะว่าสามารถแยกสารตั้งต้นกลับมาได้ถึงกว่าร้อยละ 90

คำขอบคุณ

ผู้เขียนขอขอบคุณภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เอื้อเฟื้อสถานที่ทำการทดลอง อุปกรณ์และเคมีภัณฑ์ ขอขอบคุณ คุณสัญญา ภิรักษ์ มาลัยเจริญ และคุณชุมพล เตมียสถิตย์ ที่มี

ส่วนช่วยในการศึกษานี้

เอกสารอ้างอิง

- Bandgar, B.P., S.M. Nikat, and P.P. Wadgaonkar. 1995. The reduction of aromatic oximes to amines with borohydride exchange resin-nickel acetate system. *Synth. Commun.* 25 : 863
- Borch, R.F., M.D. Berstein, and H.D. Durst. 1971. The cyanohydridoborate anion as a selective reducing agent. *J. Amer. Chem. Soc.* 93 : 2897-2904
- Chiba, T., M. Okimoto, H. Nagai, and Y. Takata. 1983. Electrocatalytic reduction using Raney-nickel. *Bull. Chem. Soc. Jpn.* 56 : 719-723
- Cho, B.T. and S.Y. Seong. 1988. Selective reduction of oximes to N- monosubstituted hydroxylamines with lithium borohydride. *Bull. Korean Chem. Soc.* 9 : 322
- Feuer, H., B.F. Vincent, Jr., and R.S. Bartlett. 1965. The reduction of oximes with diborane. A new synthesis of N-monomosubstituted hydroxylamines. *J. Org. Chem.* 30 : 2877-2880
- Gribble, G.W., R.W. Leiby, and M.N. Sheehan. 1977. Reactions of sodium borohydride in acidic media ; V. Reduction and alkylation of oximes with carboxylic acids ; A new synthesis of N, N - dialkyl hydroxylamines. *Synthesis.* 12 : 856-859
- Kabalka, G.W., R.S. Varma, and Y.Z. Kai. 1987. Reduction of a,b-unsaturated nitroalkenes with borane and borohydrides. A convenient route to 3-nitro- 3-hydroxylamino-, and 3-amino-2H-1-benzopyran derivatives. *J.Heterocyclic Chem.*

- 24 : 767
- Katritzky, A.R., O. Meth-Cohn, and C.W. Rees (editors-in-chief). 1995. *Comprehensive Organic Functional Group Transformations*, V2, Cambridge University Press, Cambridge. 1441 p.
- Kawase, M. and Y. Kikugawa. 1979. Chemistry of amine-boranes. Reduction of oximes, O-acyl oximes and O-alkyl oximes with pyridine-borane in acid. *J. Chem. Soc. Perkin I* : 643-645
- Keefer, L.K. and G. Lunn. 1989. Nickel-aluminium alloy as a reducing agent. *Chem. Rev.* 89 : 459
- Kim, S., C.H. Oh, J.S. KO, K.H. Ahn, and Y.Z. Kim. 1985. Zinc-modified cyanoborohydride as a selective reducing agent. *J. Org. Chem.* 50 : 1927
- Kirst, H.A. and J.P. Leeds. 1988. A mild single step reduction of oximes to amines. *Synth. Commun.* 18 : 777
- Kreevoy, M.M., S.R. Wann, and P.T. Thorsen. 1981. Reduction of carboxylic acid derivatives by BH_4^- in acidic dimethyl sulfoxide. *J. Org. Chem.* 46 : 2579
- Lane, C.F. 1975. Sodium cyanoborohydride - A highly selective reducing agent for organic functional groups. *Synthesis.* 3 : 135-146
- Miller, M.J., C. Hoffman, and R.S. Tanke. 1989. Synthesis of α -amino acids by reduction of α -oximino esters with titanium (III) chloride and sodium borohydride. *J. Org. Chem.* 54 : 3750
- Nazir, M., W. Kreiser, and H.H. Inhoften. 1977. Partial reduction of diketones. *Synthesis.* 7 : 466
- Newman, M.S. and V. Lee. 1975. Improved procedures for ethenyl carbinol hydration and oximes reduction to amino alcohols. *J. Org. Chem.* 40 : 381-382
- Simek, J.W., T. Tuck, and K.C. Bush. 1997. Reduction of carboxylic acids with sodium borohydride and an electrophile. *J. Chem. Educ.* 74 : 107
-
- วันรับเรื่อง : 24/ต.ค./40
วันรับตีพิมพ์ : 17/ก.พ./41